

אליה פנטורין – מורת דרך לרבים

(1937-2015)

ד"ר גאולה פארן

אליה פנטורין הייתה ממעצבי פני הפיזיותרפיה בארץ ומעמודי התווך של המקצוע. אשת מקצוע משכמה ומעלה ומורה דגולה. אליה העמידה דורות של פיזיותרפיסטים בתחומים שונים כגון: אורתופדיה ונוירולוגיה והשאירה אחריה מורשת מקצועית עשירה לדורות הבאים.¹

אליה נולדה בשנת 1937 בירושלים ולמדה בתיכון בית הכרם בעיר. לאחר שירות צבאי פנתה ללמוד בבית הספר לפיזיותרפיה באסף הרופא וסיימה את הלימודים במחזור ו' בשנת 1961.

אליה הייתה ישרה, מקצועית ומנהיגה מלידה. מנהיגותה ומקצועיותה נטולת הפשרות קיבלו ביטוי כבר במהלך לימודיה כאשר ארגנה את עמיתיה לשבות במחאה על כך שהתלמידים נאלצו לעשות עבודה מעשית בשבת ללא נוכחות מדריכה. המאבק היה מקצועי; אליה וחבריה סברו שהשארית תלמידים לטפל בחולים ללא הדרכה הינה חסרת אחריות. המאבק קיבל תהודה והופיעו על כך ידיעות בעיתונות. הנהלת בית הספר ראתה באליה מנהיגת המרד ולפיכך הערימה קשיים (לדברי אליה אף הוכשלה בבחינות) ונאלצה ללמוד חצי שנה נוספת ולקבל הסמכה באיחור לעומת חבריה; אך המאבק נחל הצלחה.

לאחר שנת עבודה בבית חולים מאיר נסעה לאנגליה לעבוד במוסדות שבהם הפיזיותרפיה הייתה מבוססת, היות שבארץ המקצוע לא היה מפותח. במהלך שהותה באנגליה שוכנעה על ידי חברה להשתתף בקורס בובאט ילדים. תחום זה לא משך אותה כלל באותה תקופה. לימים, הייתה להחלטה זו השפעה מכרעת על מהלך חייה. היא הייתה מזוהה יותר מכל עם תחום זה; לימדה הדריכה, ייעצה ו"נשמה" את תחום השיקום הנוירולוגי.

בשנת 1965 שבה לארץ ועבדה בקופת חולים בירושלים כמנהלת מכון, ואף לימדה בבית הספר לפיזיותרפיה שנפתח במכון וינגייט. במהלך עבודתה בקופת חולים הרשימה את הצוות הרפואי בידיעותיה והייתה הראשונה שקיבלה מהרופאה המחוזית בירושלים אישור בכתב שנתן יד חופשית לה ולצוות להחליט על טיפול באופן עצמאי וללא כפיפות לרופא. הייתה זו פריצת דרך מקצועית כיוון שעד אז הרופא היה הסמכות הבלעדית שקבעה את הטיפול הפיזיותרפי שניתן לחולה.

בשנת 1974 פנו אליה מבית החולים תל השומר וביקשו שתיקח לידיה את ניהול הפיזיותרפיה בבית החולים ובמחלקת השיקום. היו אלה הימים שלאחר מלחמת יום הכיפורים, מרכז השיקום היה עמוס בפצועים ונכים וידי הצוות השיקומי היו מלאות עבודה. המחלקה נותרה ללא פיזיותרפיסטית ראשית שנהרגה בתאונת דרכים (נורה אלינסון ז"ל) ונדרשה דמות מתאימה שתכנס לנעליה הגדולות. אליה הייתה כבר מוכרת בחוגי המקצוע ולמרות שלא הייתה מומחית בתחום נענתה לאתגר בתנאי שהצוות ידריך אותה. תוך כדי העבודה התאהבה אליה בתחום שיקום נפגעי חוט השדרה שהיה מחלקת הדגל של השיקום בתל השומר. הייתה זו מחלקה צבאית שנוהלה על ידי

¹ המאמר מבוסס על ראיון שקיימתי עם אליה פנטורין בביתה בנורדיה בתאריך 25.12.2008. תודתי נתונה לרות ספקטור על הערותיה החשובות.

פרופ' רפי רוזין והצוות נשא דרגות צבאיות. אליה שימשה כמנהלת הפיזיותרפיה בתל השומר כקצינה והייתה הפיזיותרפיסטית הראשית בצה"ל. היא השתחררה בדרגת סגן אלוף בשנת 1989.

במחצית השנייה של שנות השבעים הרחיבה אליה את תחום השיקום הנוירולוגי ולמדה בארה"ב קורס בשיטת בובאט למבוגרים. מאז הפכה לבר סמכא בנושא והייתה הראשונה ללמד את הקורס בארץ. תרומתה לפיזיותרפיה בתחום השיקום הנוירולוגי היא עצומה; אליה ייסדה למעשה את התחום בארץ; העמידה תלמידים שממשיכים את דרכה ומכשירים פיזיותרפיסטים בתחום השיקום הנוירולוגי של מבוגרים.

אליה הייתה אף שותפה בפיתוח התחום במרחב הבינלאומי כאשר בשנת 1984 הייתה ממייסדי International Bobath Instructors Training Association – IBITA ארגון בינלאומי של מדריכי בובאט שמאגד את המטפלים בשיטה זו: פיזיותרפיסטים ומרפאים בעיסוק. הארגון אף קיבל את ברכת בני הזוג, בובאט מפתחי השיטה. במסגרת הזאת לימדה קורסים בארץ ובחו"ל, מאוסטרליה ועד הלסינקי, דרך דרום אמריקה, טורקיה, ועד מזרח ומערב אירופה. הנחילה ידע והסמיכה בארץ ובחו"ל מטפלים ומדריכים.

לאחר פרישתה בשנת 1989 המשיכה ללמוד וללמד, בארץ ובעולם, באוניברסיטאות ובקורסי המשך, להכשיר פיזיותרפיסטים, מרפאים בעיסוק וקלינאי תקשורת, ולשמש מורת דרך לעמיתיה בארץ ובעולם.